UCHWAŁA NR V/37/2026
MŁODZIEŻOWEJ RADY MIASTA GDAŃSKA
z dnia 28 października 2026 roku

w sprawie propozycji zmian w zasadach Budżetu Obywatelskiego w Gdańsku

Na podstawie § 8 ust. 4 i § 9 ust. 3 i 4 Statutu Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska stanowiącego załącznik do Uchwały nr XI/177/11 Rady Miasta Gdańska z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska (DZ. Urz. Woj. Pom. z 2011 Nr 87 poz. 1792, z 2015 r. poz. 2878, z 2015 r. poz. 3142, z 2017 r. poz. 3971, z 2019 r. poz. 4307, z 2021 poz. 4665) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska zwraca się do właściwych organów Miasta Gdańska o przeanalizowanie możliwości wprowadzenia zmian w zasadach Budżetu Obywatelskiego, których celem będzie zwiększenie różnorodności projektów możliwych do realizacji w ramach środków przeznaczonych na poszczególne dzielnice.

§2.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska zwraca się o przeanalizowanie możliwości wprowadzenia maksymalnego limitu kosztu pojedynczego projektu dzielnicowego, wyrażonego jako określony procent środków przeznaczonych na daną dzielnicę, w szczególności na poziomie 80-90% dostępnej puli analogicznie do tego jak funkcjonuje to w ogólnomiejskim budżecie obywatelskim.

§3.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska podkreśla, że wprowadzenie limitu, o którym mowa w § 2, powinno uwzględniać różnice w wysokości środków przeznaczonych na poszczególne dzielnice oraz nie powinno prowadzić do ograniczenia możliwości realizacji projektów o większej wartości, jeżeli ich charakter i znaczenie uzasadniają ich finansowanie w innej formule.

§4.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska zwraca uwagę na potrzebę zwiększania dostępności Budżetu Obywatelskiego dla mieszkańców zgłaszających mniejsze projekty, których realizacja może odpowiadać na konkretne, lokalne potrzeby mieszkańców dzielnic.

§5.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska zwraca się również o przeanalizowanie możliwości utworzenia w Gdańsku Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego, wzorowanego na rozwiązaniach funkcjonujących w Sopocie, w którym uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych mogą zgłaszać oraz wybierać projekty dotyczące ich najbliższego otoczenia.

§6.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska podkreśla edukacyjny charakter Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego oraz jego potencjał do rozwijania wśród młodych mieszkańców umiejętności współdecydowania o przestrzeni publicznej, odpowiedzialności za wspólnotę lokalną i uczestnictwa w procesach demokratycznych.

§7.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska zwraca się o przeanalizowanie wpływu proponowanych zmian na frekwencję w głosowaniu, liczbę zgłaszanych projektów oraz różnorodność projektów wybieranych przez mieszkańców, a także o uwzględnienie tych czynników przy opracowywaniu kolejnych edycji Budżetu Obywatelskiego.

§8.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska

/-/Szymon Ciszek

Uzasadnienie

Budżet Obywatelski stanowi jedno z najważniejszych narzędzi bezpośredniego udziału mieszkańców w podejmowaniu decyzji dotyczących funkcjonowania Miasta Gdańska. Jego szczególna wartość polega na tym, że pozwala mieszkańcom nie tylko wskazywać problemy występujące w ich otoczeniu, ale również proponować konkretne sposoby ich rozwiązania i decydować, które z nich powinny zostać zrealizowane ze środków publicznych. Z tego względu zasady Budżetu Obywatelskiego powinny sprzyjać możliwie szerokiemu udziałowi mieszkańców oraz zapewniać przestrzeń zarówno dla większych przedsięwzięć, jak i mniejszych projektów odpowiadających na konkretne potrzeby lokalnych społeczności.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska zwraca uwagę, że obecny sposób funkcjonowania Budżetu Obywatelskiego może prowadzić do sytuacji, w której projekty o bardzo dużej wartości w znacznym stopniu ograniczają możliwość realizacji innych przedsięwzięć w ramach środków przeznaczonych na daną dzielnicę. Nie oznacza to, że projekty wymagające większych nakładów są niepotrzebne lub nie powinny być realizowane. Problemem jest natomiast sytuacja, w której jeden projekt może pochłonąć niemal całą dostępną pulę, przez co nawet kilka mniejszych projektów, odpowiadających na różne potrzeby mieszkańców, może nie znaleźć wystarczających środków na realizację.

W praktyce może to mieć znaczenie już na etapie przygotowywania projektów. Zgłoszenie projektu do Budżetu Obywatelskiego wiąże się z koniecznością poświęcenia czasu na przygotowanie pomysłu, opisanie go, oszacowanie kosztów oraz przejście przez wymagane procedury. Mieszkaniec, który chce zgłosić niewielkie przedsięwzięcie o wartości kilku lub kilkunastu tysięcy złotych, może zatem uznać, że jego wysiłek nie będzie miał realnych szans przełożenia się na realizację projektu, jeżeli znaczna część środków dzielnicowych może zostać przeznaczona na jedno kosztowne przedsięwzięcie. W dłuższej perspektywie może to ograniczać różnorodność zgłaszanych pomysłów i zniechęcać mieszkańców do aktywnego udziału w kolejnych edycjach.

W ocenie Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska zasadne jest dlatego przeanalizowanie możliwości wprowadzenia maksymalnego limitu kosztu pojedynczego projektu dzielnicowego, wyrażonego jako procent środków przeznaczonych na daną dzielnicę. Rozwiązanie zakładające limit na poziomie 80-90% dostępnej puli pozwalałoby zachować możliwość realizacji dużych i kosztownych projektów, jednocześnie ograniczając ryzyko, że pojedyncze przedsięwzięcie wykorzysta niemal wszystkie środki dostępne w danej dzielnicy. Pozostała część puli mogłaby wówczas stworzyć większą przestrzeń dla innych projektów, w szczególności takich, które mają mniejszą wartość, lecz odpowiadają na konkretne potrzeby mieszkańców.

Takie rozwiązanie nie powinno być jednak rozumiane jako przeciwstawianie sobie dużych i małych projektów. Oba rodzaje przedsięwzięć mogą być potrzebne, jednak Budżet Obywatelski powinien zapewniać mieszkańcom możliwość wyboru pomiędzy możliwie różnorodnymi inicjatywami. Inaczej wygląda potrzeba budowy większego obiektu czy kompleksowego zagospodarowania przestrzeni, a inaczej potrzeba poprawy konkretnego miejsca, doposażenia lokalnej przestrzeni rekreacyjnej, zwiększenia jej dostępności czy rozwiązania niewielkiego problemu infrastrukturalnego. Właśnie możliwość realizacji takich różnych projektów sprawia, że Budżet Obywatelski może odpowiadać na rzeczywiste zróżnicowanie potrzeb poszczególnych dzielnic.

Należy również zauważyć, że projekty o bardzo wysokich kosztach nie zawsze powinny być finansowane przede wszystkim w ramach Budżetu Obywatelskiego. Jeżeli dane przedsięwzięcie ma charakter większej inwestycji, dotyczy znacznej części mieszkańców miasta albo wymaga nakładów przekraczających możliwości budżetu danej dzielnicy, zasadne może być rozważenie jego realizacji w ramach zwykłego budżetu Miasta lub innych instrumentów finansowania inwestycji. Pozwalałoby to zachować Budżetowi Obywatelskiemu jego podstawową funkcję, jaką jest umożliwianie mieszkańcom współdecydowania o części wydatków, a nie zastępowanie długofalowego planowania inwestycyjnego Miasta.

Jednocześnie ewentualne wprowadzenie limitu powinno uwzględniać różnice pomiędzy dzielnicami. Poszczególne dzielnice dysponują różną wysokością środków, a ich powierzchnia, liczba mieszkańców, charakter zabudowy oraz potrzeby inwestycyjne są odmienne. Z tego względu określenie limitu jako procentu dostępnej puli może być rozwiązaniem bardziej elastycznym niż ustalenie jednej kwoty dla wszystkich dzielnic. Jednocześnie przed wprowadzeniem takiego rozwiązania należy przeanalizować jego

skutki i sprawdzić, czy przyjęty poziom nie będzie nadmiernie ograniczał możliwości realizacji projektów o uzasadnionej większej wartości.

Istotnym argumentem za zwiększeniem możliwości realizacji mniejszych projektów jest ich lokalny charakter. Mieszkańcy najczęściej najlepiej znają problemy występujące bezpośrednio w ich sąsiedztwie. Niewielka inwestycja lub zmiana dotycząca konkretnego miejsca może z punktu widzenia lokalnej społeczności mieć znaczenie porównywalne z większym przedsięwzięciem. Może chodzić o poprawę funkcjonalności skweru, doposażenie miejsca rekreacji, stworzenie niewielkiej przestrzeni dla młodzieży, poprawę warunków korzystania z istniejącej infrastruktury czy rozwiązanie problemu występującego przy konkretnej ulicy lub placu.

Projekty o takim charakterze mogą również mieć istotne znaczenie dla samego udziału mieszkańców w Budżecie Obywatelskim. Im bardziej projekt jest związany z miejscem, z którego mieszkańcy korzystają na co dzień, tym łatwiej dostrzec jego bezpośredni wpływ na własne otoczenie. Zwiększanie liczby takich projektów może zatem sprzyjać większej różnorodności propozycji przedstawianych mieszkańcom oraz ułatwiać im identyfikowanie się z procesem głosowania. Budżet Obywatelski powinien być bowiem nie tylko mechanizmem wyboru inwestycji, lecz także narzędziem budowania zaangażowania mieszkańców w sprawy ich najbliższego otoczenia.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska zwraca przy tym uwagę, że duża wartość Budżetu Obywatelskiego polega na samym procesie przygotowywania i zgłaszania projektów. Mieszkaniec, który chce zmienić coś w swojej dzielnicy, musi zidentyfikować problem, zastanowić się nad możliwym rozwiązaniem, określić jego zakres i uzasadnić potrzebę realizacji. Następnie projekt podlega ocenie i zostaje poddany pod głosowanie. Jest to praktyczny przykład współdecydowania o sprawach publicznych, który może wzmacniać poczucie odpowiedzialności za wspólnotę lokalną.

Z tego względu szczególnie istotnym kierunkiem rozwoju Budżetu Obywatelskiego może być utworzenie w Gdańsku Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego. Rozwiązanie funkcjonujące w Sopocie pokazuje, że młodzi mieszkańcy mogą aktywnie uczestniczyć w procesie zgłaszania i wyboru projektów dotyczących ich otoczenia. Według danych dotyczących ostatniej edycji sopockiego Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego w głosowaniu uczestniczyło ponad 72% uprawnionych uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Skala tego zaangażowania pokazuje potencjał, jaki może mieć odpowiednio zaprojektowany mechanizm skierowany bezpośrednio do młodzieży.

Młodzieżowy Budżet Obywatelski mógłby pełnić funkcję znacznie szerszą niż wyłącznie finansowanie niewielkich projektów. Byłby przede wszystkim praktyczną formą edukacji obywatelskiej. Młodzi mieszkańcy mogliby przekonać się, że ich pomysły mogą zostać przedstawione innym, poddane ocenie i ostatecznie wybrane do realizacji. Uczyłoby to nie tylko samego głosowania, lecz także odpowiedzialności za wspólne środki, prowadzenia dialogu, przekonywania innych do własnych propozycji oraz poszukiwania rozwiązań odpowiadających na potrzeby większej grupy osób.

Doświadczenie zdobyte w takim procesie może mieć znaczenie również w późniejszym życiu społecznym. Osoba, która już jako uczeń uczestniczyła w podejmowaniu decyzji dotyczących swojej szkoły, dzielnicy czy najbliższego otoczenia, może łatwiej dostrzegać możliwość wpływania na sprawy publiczne również po osiągnięciu pełnoletności. Młodzieżowy Budżet Obywatelski może zatem stanowić jeden ze sposobów budowania długofalowego zainteresowania samorządem i zwiększania przyszłego uczestnictwa mieszkańców w życiu miasta.

Jednocześnie przy projektowaniu takiego rozwiązania warto uwzględnić specyfikę potrzeb młodych mieszkańców. Projekty mogłyby dotyczyć między innymi przestrzeni do nauki i odpoczynku, sportu i rekreacji, kultury, zieleni, bezpieczeństwa, dostępności czy sposobu wykorzystania przestrzeni znajdujących się w pobliżu szkół. Ważne jest, aby młodzież nie była jedynie odbiorcą gotowych rozwiązań, lecz miała możliwość samodzielnego wskazania problemów i przedstawienia własnych propozycji ich rozwiązania.

W ocenie Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska rozwój Budżetu Obywatelskiego powinien być zatem rozpatrywany nie tylko przez pryzmat wartości finansowej realizowanych projektów, ale również przez ich liczbę, różnorodność, lokalny charakter oraz wpływ na aktywność mieszkańców. Warto analizować, czy

przyjęte zasady zachęcają mieszkańców do zgłaszania nowych pomysłów, czy pozwalają na realizację przedsięwzięć o różnej skali oraz czy umożliwiają mieszkańcom dostrzeżenie bezpośredniego związku pomiędzy udziałem w głosowaniu a zmianami zachodzącymi w ich otoczeniu.

Wprowadzenie odpowiednich zmian powinno być poprzedzone analizą danych z poprzednich edycji Budżetu Obywatelskiego, w szczególności dotyczących wartości zwycięskich projektów, liczby projektów możliwych do realizacji w poszczególnych dzielnicach, liczby projektów odrzuconych ze względu na dostępne środki oraz frekwencji w głosowaniu. Pozwoliłoby to ocenić, w jakim stopniu określony limit wartości pojedynczego projektu mógłby wpłynąć na liczbę i różnorodność przedsięwzięć realizowanych w poszczególnych dzielnicach. Takie podejście pozwoliłoby również dostosować przyszłe zasady do rzeczywistych potrzeb mieszkańców, zamiast opierać je wyłącznie na założeniach.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska nie postuluje zatem ograniczenia możliwości realizowania większych inwestycji ani zmniejszenia znaczenia Budżetu Obywatelskiego. Celem proponowanych zmian jest znalezienie równowagi pomiędzy projektami o różnej skali oraz zapewnienie, aby dostępne środki mogły odpowiadać na możliwie szeroki zakres potrzeb mieszkańców. Budżet Obywatelski powinien pozostawać przestrzenią, w której zarówno większe przedsięwzięcia, jak i niewielkie inicjatywy lokalne mogą konkurować o poparcie mieszkańców na przejrzystych i możliwie sprawiedliwych zasadach.

W związku z powyższym Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska uważa za zasadne przeanalizowanie zmian w zasadach Budżetu Obywatelskiego, w szczególności w zakresie limitu wartości pojedynczego projektu dzielnicowego, zwiększenia możliwości realizacji mniejszych projektów oraz utworzenia Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego. Proponowane rozwiązania powinny służyć zwiększeniu różnorodności projektów, aktywizacji mieszkańców oraz wzmacnianiu poczucia współodpowiedzialności za rozwój lokalnych społeczności. W ocenie Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska dobrze zaprojektowany Budżet Obywatelski powinien nie tylko finansować wybrane inwestycje, lecz przede wszystkim dawać mieszkańcom poczucie, że ich pomysły, zaangażowanie i głos mają rzeczywiste znaczenie dla funkcjonowania miasta.

Autor: Gabriel Klonowski